

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 14. december 2023
Kontor: Sikkerhedskontor I
Sagsbeh: Lars Møller Haase
Sagsnr.: 2023-08558
Dok.: 3042198

UDKAST TIL TALE

Til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål AB-AD (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Samrådsspørgsmål AB:

Hvilke lovændringer påtænker regeringen at foretage, som følge af Anklagemyndighedens påtaleopgivelse i sagerne mod tidligere FE-chef Lars Findsen, og tidligere forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen?

Samrådsspørgsmål AC:

Blander ministeren sig unødigt i Domstolenes kontrol med den udøvende magt, når ministeren vil ændre retsplejen på baggrund af at Anklagemyndigheden har tabt en sag i Højesteret?

Samrådsspørgsmål AD:

Mener ministeren, at det er ordentligt, at rigsadvokaten i Anklagemyndighedens pressemeddelelse vedrørende påtaleopgivelsen i sagerne mod tidligere FE-chef Lars Findsen, og tidligere forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen udtaler, at det fremover er straffrit at bryde sin tavshedspligt om landets mest fortrolige oplysninger, og derved indirekte påstår, at Lars Findsen og Claus Hjort Frederiksen er skyldige, til trods for at de ikke er dømt?

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Steffen Larsen (LA).

Svar:

[Indledning]

Tak for ordet og tak for spørgsmålene.

Jeg vil tillade mig at starte med at besvare det sidste spørgsmål [spørgsmål AD], hvorefter jeg vil vende tilbage til de to øvrige spørgsmål [spørgsmål AB og AC].

Jeg vil indledningsvist bemærke, at jeg den 4. december 2023 samt i dag [den 14. december 2023] har oversendt besvarelser på i alt 26 udvalgs spørgsmål vedrørende FE-sagerne.

Det illustrerer, at der er tale om sager, som har været genstand for betydelig offentlig og parlamentarisk debat.

[Anklagemyndighedens pressemeddelelse]

I debatten indgår der også udtalelser om faktuelle forhold fra myndighederne.

Og jeg mener ikke, at der er noget problematisk i anklagemyndighedens pressemeddelelse af 1. november 2023 om påtaleopgivelserne i sagerne mod Lars Findsen og Claus Hjort Frederiksen.

I pressemeddelelsen redegøres der først og fremmest for anklagemyndighedens beslutning om, at sagerne ikke gennemføres. Herunder at beslutningen er truffet på baggrund af en udtalelse fra Forsvarets Efterretningstjeneste om, at tjenesten efter en række kendelser fra Højesteret om behandling af sagens akter ikke længere anser det for betryggende at stille de højt klassificerede oplysninger, som sagerne handler om, til rådighed for straffesagerne.

Herefter forholder anklagemyndigheden sig til konsekvenserne af retstilstanden som fastlagt ved Højesterets kendelser under overskriften ”Intet strafferetligt værn”. Og nu citerer jeg.

”Efter Højesterets kendelser må anklagemyndigheden konstatere, at det i praksis vil være særdeles vanskeligt at retsforfølge personer for brud på tavshedspligt, hvis de tavshedsbelagte oplysninger har en tilstrækkelig alvorlig karakter, og derfor ikke kan lægges frem. Konsekvensen er, at det de facto kan være straffrit at bryde sin tavshedspligt i sager af den karakter.”

Citat slut.

Herefter fremgår det af pressemeddelelsen, hvad rigsadvokat Jan Reckendorff udtaler i den anledning. Og nu citerer jeg igen.

”Fra et retshåndhævelsessynspunkt er det et problem, at centrale beviser ikke kan lægges frem, men givet omstændighederne kan det ikke være anderledes. Hvis loven ikke kan håndhæves, betyder det i sidste ende, at vi i Danmark reelt kan stå uden et strafferetligt værn mod brud på tavshedspligten om landets mest fortrolige oplysninger. Hvis den retstilstand skal ændres, vil det kræve en lovændring, hvilket i givet fald er op til lovgiver at beslutte.”

Citat slut.

Anklagemyndigheden forholder sig således ikke til, om Lars Findsen eller Claus Hjort Frederiksen er skyldige eller ej. Alene konsekvenserne af retstilstanden som fastlagt ved Højesterets kendelser.

På baggrund af omtalen i medierne fandt rigsadvokaten anledning til at komme med en supplerende udtalelse den 3. november.

Af udtalelsen fremgår blandt andet. Og nu citerer jeg igen:

”Det er fra forskellige sider fremført, at anklagemyndigheden i forbindelse med opgivelsen af tiltalerne i FE-sagerne, indirekte har antydnet, at de pågældende er skyldige. Jeg vil gerne slå fast: Man kan på ingen måde tolke anklagemyndighedens udtalelser således. Påtalen i sagerne er opgivet. Det betyder, at de pågældende er uskyldige i forhold til de rejste sigtelser og tiltaler.”

Citat slut.

[Behovet for lovændringer]

Som det også fremgår af anklagemyndighedens pressemeddelelse af 1. november 2023, har anklagemyndigheden givet udtryk for, at det med den retstilstand, der er lagt fast med Højesterets kendelser, vil være særdeles vanskeligt at gennemføre straffesager om brud på tavshedspligten i forhold til landets mest fortrolige oplysninger. Det gælder navnlig som følge af kendelserne fra den 12. oktober om håndtering af oplysninger.

Oplysninger, som vi er dybt afhængige af, hvis myndighederne skal passe på vores allesammens sikkerhed.

Uafhængigt af de konkrete sager er det efter regeringens opfattelse en uholdbar retstilstand.

Som jeg også tidligere har understreget, er det ikke udtryk for en kritik af Højesteret. Højesteret har udlagt retstilstanden – det er det, de er sat i verden for. Det har jeg den allerstørste respekt for, og jeg tager naturligvis Højesterets kendelser til efterretning.

Men der er samtidig ikke noget usædvanligt i, at konkrete afgørelser ved domstolene giver os politikere anledning til at overveje, om retstilstanden er hensigtsmæssig. Det har vi gennem tiden set en række eksempler på.

Jeg kan for eksempel henvise til, at Folketinget på baggrund af en dom fra Højesteret i 2013 ændrede straffeloven sådan, at flugt under afsoning i fodlænke på bopælen kan straffes (lovforslaget blev vedtaget med stemmer fra S, RV, SF, EL, LA og KF).

Baggrunden var, at Højesteret i 2013 frifandt en tiltalt, som afsonede en fængselsstraf på sin bopæl, i forbindelse med, at han havde forladt sin bolig uden tilladelse fra kriminalforsorgen. Højesterets begrundelse var, at den daværende bestemmelse i straffeloven om undvigelse ikke

dækkede en situation, hvor en indsat afsonede fængselsstraf på bopælen.

Som et yderligere eksempel kan jeg henvise til, at Folketinget i 2016 på baggrund af en dom fra Højesteret vedtog en ændring af straffelovens § 119, som gjorde trusler mod tredjemand strafbare (lovforslaget blev vedtaget med stemmer fra S, DF, V, LA og KF).

Baggrunden var, at Højesteret i 2016 vurderede, at en trussel fremsat over telefonen til en kommunal ansat angående vedkommendes leder ikke var omfattet af den daværende bestemmelse i straffeloven om trusler mod offentligt ansatte.

Desuden har Højesteret i sommer underkendt reglerne om flagning med fremmede nationalflag. Der var bl.a. DF og KF ude med et ønske om, at reglerne blev genindført ved lov. Jeg har i øvrigt noteret mig, at Danmarksdemokraterne den 4. oktober 2023 har fremsat et beslutningsforslag med henblik på at ændre den retstilstand, som Højesteret har fastlagt med sin dom.

Så som sagt: Der er intet usædvanligt i, at konkrete afgørelser ved domstolene giver os politikere anledning til at

overveje, om retstilstanden er hensigtsmæssig. Det er sådan set en helt naturlig følge af den arbejdsdeling, som grundloven har fastlagt. Det er domstolenes opgave at fortolke de regler, som lovgivningsmagten fastsætter. Og det er os politikeres opgave at vurdere, om de gældende regler er gode nok som de er, eller om der er behov for at ændre reglerne.

Jeg har på baggrund af Højesterets kendelser i de to sager bedt myndighederne om at overveje relevante lovændringer på området. Det siger sig selv, at der med ny lovgivning naturligvis skal findes den rette balance i forhold til de grundlæggende principper om blandt andet åbenhed i strafferetsplejen, ligesom grundloven og vores internationale forpligtelser naturligvis skal overholdes.

Når det arbejde er tilendebragt, vil jeg drøfte behovet for lovændringer med Folketingets partier.

Tak for ordet.